

Příběh Maryam Mirzakhani

Maryam Mirzakhani se narodila v roce 1977 v Íránu, v době, kdy její země procházela složitými změnami a válkou s Irákem. Přesto měla šťastné dětství. Nejvíc milovala knihy a snila o tom, že se stane spisovatelkou. Četla všechno, co jí přišlo pod ruku – od románů po vědecké články.

Ráda chodila s otcem do práce. Pracoval jako elektroinženýr a někdy ji vzal s sebou. Bylo fascinující vidět dospělé při práci a slyšet jejich rozhovory o složitých problémech.

Matematika ji dlouho vůbec nezajímala.

To se změnilo díky jejímu staršímu bratrovi. Jednoho dne jí vyprávěl o příběhu slavného matematika Carla Friedricha Gausse. Gauss prý jako malý kluk přišel na chytrý trik, jak rychle sečíst čísla od 1 do 100. Maryam si říkala: *Jak to mohl vymyslet?* Fascinovalo ji to a začala se o matematiku zajímat víc.

Objevení talentu

Maryam navštěvovala školu pro dívky v Teheránu. V Íránu chodili chlapci a dívky do oddělených škol, ale to jí nebránilo v tom, aby se věnovala vědě. Její škola byla výjimečná – podporovala dívky v matematice a přírodních vědách.

Spolu s kamarádkou, která stejně jako ona milovala matematiku, četly knihy, navštěvovaly knihkupectví a řešily zapeklité úlohy. Maryam se nejprve necítila v matematice moc silná, ale tvrdě na sobě pracovala. Když poprvé slyšela o Mezinárodní matematické olympiádě, rozhodla se zkusit štěstí.

Její úsilí se vyplatilo – v 17 letech vyhrála zlatou medaili. A další rok to zopakovala se stoprocentním výsledkem! Bylo jasné, že má obrovský talent.

Cesta na univerzitu

Po střední škole začala studovat na univerzitě v Teheránu. Íránský vzdělávací systém byl jiný než v západních zemích – studenti si museli vybrat obor ještě před nástupem na vysokou školu a složit náročné přijímací zkoušky.

Maryam byla zvyklá na soutěže a logické hádanky, ale zjistila, že jí chybí znalosti některých pokročilých oblastí matematiky. Když odjela studovat na Harvard, ocitla se mezi studenty, kteří toho věděli víc než ona. Často nerozuměla přednáškám. Ale nevzdala se.

Začala chodit na semináře slavného profesora Curta McMullena. Zpočátku nechápala skoro nic z toho, co se tam řešilo, ale postupně se zlepšovala. Ptala se, zapisovala si poznámky a v hlavě se jí začal skládat obraz toho, jak funguje složitý matematický svět.

Velká matematika

Maryam se ve svém výzkumu zaměřila na geometrii – konkrétně na hyperbolické plochy. Zjednodušeně řečeno, zkoumala zvláštní zakřivené tvary, které se vyskytují v přírodě i ve fyzice. Tyto struktury mají význam pro pochopení vesmíru, toku tekutin, a dokonce i chování světla.

V roce 2014 se stala první ženou v historii, která získala prestižní Fieldsovu medaili – nejvyšší ocenění v matematice. Bylo to jako kdyby matematici udělovali Nobelovu cenu.

Rodina a boj s nemocí

Maryam se provdala za českého vědce Jana Vondráka a měli spolu jednu dceru. Bohužel v roce 2013 onemocněla rakovinou. Přesto dál pracovala a učila. S nemocí bojovala několik let, ale nakonec jí podlehl v roce 2017. Bylo jí pouhých 40 let.

Její smrt zasáhla celý vědecký svět. Íránské dívky, které snily o matematice, měly v Maryam hrdinku, a dodnes ji mnozí obdivují.